

De laatste reis van de Ballerinus – Arienne Bolt

Ravi woont met zijn vriend IJs, een zwerfhond, aan het water. Op zijn verjaardag verandert zijn leven. Hij krijgt een abonnement op een dierentuin cadeau en hij ontmoet Sep, een kapitein op leeftijd die vergezeld wordt door zijn sprekende papegaai John.

De dierentuin blijkt een oude circustent te zijn waar spreekstalmeester Benno de scepter zwaait.

Ravi komt erachter dat Benno van plan is de dieren aan de slager te verkopen. Hij besluit de dieren te redden, en na een zenuwslopende avond varen ze uit op het schip van kapitein Sep om de dieren thuis te brengen. Ze trotseren gevaren, proberen uit handen te blijven van de slager en beleven avonturen die bij een lange reis horen.

Uitgever: Lemniscaat ISBN: 9789047707752 | Uitvoering: Gebonden | Prijs: € 16,95

Over de auteur: Arienne Bolt (1977) groeide op in IJmuiden, in een gezin met een jonger broertje. Van de zee is ze altijd blijven houden. Als kind verzamelde ze dieren: muizen, een woestijnrat, cavia's, uit het nest gevallen vogeltjes, gewonde hagedissen, konijnen en heel veel katten. Ze speelde graag buiten en ze tekende, las en schreef veel, al maakte ze haar verhalen meestal niet af. Na de middelbare school verhuisde Arienne naar Amsterdam, waar ze jarenlang in cafés en restaurants werkte. Pas nadat ze honderd keer in haar vinger had gesneden, een miljoen glazen had gepoetst en een miljard servetjes had gevouwen, was ze het zat. Ze ging toch maar studeren en koos voor aardrijkskunde op het hbo, omdat ze de wereld prachtig vindt en ze van reizen houdt. Tijdens het schrijven van haar afstudeerscriptie herinnerde Arienne zich ineens hoe ze vroeger van verhalen schrijven hield. Ze begon daar weer mee – terwijl ze ondertussen ging werken als docent en naar Haarlem verhuisde – en maakte haar verhalen voortaan wél af. In 2015 verscheen haar debuut *De laatste reis van de Ballerinus*. Haar liefde voor de zee, dieren en reizen blijkt duidelijk uit deze odyssee met een schip vol dieren.

Thema's: alleen zijn, avontuur, boot, circus, dieren, landen, piraten, reizen, spanning, vriendschap, zee.

Lessuggesties bij de vakgebieden: taal, lezen, schrijven, aardrijkskunde, moderne vreemde talen, handvaardigheid, algemene ontwikkeling

Lessuggesties:

Doelgroep: 'De laatste reis van de Ballerinus' is geschikt voor 8+. Onderstaande opdrachten zijn bedoeld voor leerlingen vanaf groep 5 van het basisonderwijs.

Tijdsinvestering: Afhankelijk van de gekozen opdrachten variërend van 10 minuten tot een dagdeel.

Uitvoering: Klassikale of individuele start, vervolginvulling zowel individueel als in groepjes mogelijk.

Introductie

Bekijk samen met de leerlingen de afbeelding op de voorkant van het boek. Daarop staat een tekening van een grote golf waarop een boot balanceert die afgeladen is met dieren. Op de kajuit staan een man en een jongen met een verrekijker. Achterop de boot, in de reddingsboot, zit een rood mannetje met een hoge hoed die vastgebonden is. De titel van het boek is **De laatste reis van de Ballerinus**.

Bespreek de volgende vragen met de leerlingen:

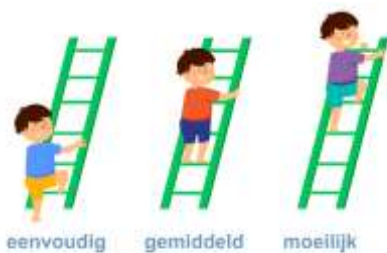
- Wat denk je dat de Ballerinus is?
- Waar denk je dat de Ballerinus heen vaart?
- Wie zijn de mensen die we op de voorkant zien, denk je?
- Waarom zou het rode mannetje vastgebonden zitten?
- Welke dieren zie je allemaal op de voorkant? Waar wonen die normaal gesproken?

Lees nu de tekst op de achterkant van het boek voor en bespreek de volgende vragen:

- Bekijk de voorkant nog eens. Weet je nu wie de mensen op het schip zijn? Wie is wie?
- Op welke manier denk je dat Ravi's leven verandert? Hoe was zijn leven eerst, voordat hij kapitein Sep ontmoette en het abonnement op de dierentuin kreeg?
- Denk je dat Ravi de verandering leuk vindt? Waarom denk je dat?
- Wat betekent de uitdrukking 'met de scepter zwaaien'? Wie heeft er ook een scepter?
- Ravi en Sep redden de dieren. Heb jij wel eens een dier (of misschien wel een mens) gered? Kun je er iets meer over vertellen? Vertel anders zelf over de redding van een zwaan of eend uit een bevroren vijver of de redding van een groep walvissen die op een strand aanspoelden.

- Ravi en Sep varen met de boot uit. Heb jij wel eens met een boot gevaren? Was het een grote boot of een kleine? Zat je er lang op? Wat kon je er allemaal doen? Mocht je zelf sturen?
- In de laatste zin staat dat Ravi en Sep avonturen beleven die onvermijdelijk bij een lange reis horen. Wat betekent 'onvermijdelijk'? Welke avonturen denk jij dat daarmee bedoeld worden?

Uitvoering:

Maak een selectie uit een of meerdere van onderstaande suggesties en leid deze in bij de leerlingen.

Mogelijkheid 1: Fragmenten

In bijlage 1 vindt u twee fragmenten uit het boek met daarbij een aantal vragen. U kunt de fragmenten voorlezen en daarna de bijbehorende vragen klassikaal bespreken. U kunt de leerlingen ook zelfstandig of in groepjes deze fragmenten laten lezen en de vragen beantwoorden.

Mogelijkheid 2: Leesverslag

Lees het hele boek *De laatste reis van de Ballerinus* en vul het leesverslag in (zie bijlage 2) in

- Het leesverslag kan als een folder worden gevouwen. Het is leuk als de verschillende leesverslagen die een leerling maakt gebundeld worden in een leesdossier.
- Voor oudere leerlingen kunt u er ook voor kiezen om hun verslag mondeling te laten presenteren.

Mogelijkheid 3: Bootrace

Aan het begin van de reis wordt de Ballerinus achtervolgd door een zeilschip. De Ballerinus is een motorboot dus die heeft niets aan de wind. Het duurt dan ook niet lang voordat het zeilschip de Ballerinus heeft ingehaald.

Opdracht: Vul een opblaasbadje of een waterbak: je gaat een bootrace houden met je klasgenoten. Daarvoor moet je zelf een drijvend zeilbootje maken. Je mag zelf weten hoe je het bootje maakt, maar het moet kunnen blijven drijven en het moet een zeil hebben zodat het door de wind vooruit gestuwd kan worden.

Versier jouw bootje zodat die lijkt op een van de boten die in het boek voorkomen.

- De Ballerinus: een groot schip waar de dieren en Ravi en Sep op zitten.
- De Kalief: een zeilschip met blauwe zeilen en zilveren sterren van stuurvrouw Ilana,
- Het piratenschip van Loewietje met zwarte zeilen en schatkisten aan boord.
- De pont van Stille Arie.

Tip: [Hier](#) kun je een aantal voorbeelden van bootjes bekijken en inspiratie opdoen.

Als iedereen klaar is met bouwen nemen jullie de bootjes mee naar het gevulde opblaasbadje en kan de race beginnen. Zet een parcours uit van de ene zijde van het badje naar de andere zodat je zeker weet dat de bootjes dezelfde afstand afleggen (doe het eventueel om de beurt en neem de tijd op). Laat de bootjes te water. Wiens bootje het eerst over de finish is, heeft gewonnen.

Mogelijkheid 4: Reis om de wereld spel

Ravi en Sep varen de hele wereld rond om de dieren weer naar huis te brengen. Een wereldreis maken is natuurlijk erg tof, maar het kost ook veel tijd en misschien ga je na een tijdje je eigen huis en je bed wel missen.

De volgende opdracht maakt het mogelijk om een wereldreis te maken zonder dat je je eigen huis hoeft te verlaten.

Opdracht: Maak een reis om de wereldspel.

De kaart: kopieer en vergroot de kaart uit bijlage 5 tot het allergrootst mogelijke formaat. Teken er met potlood heel voorzichtig een route op. Als je wilt kun je de route van Ravi en Sep volgen, maar je mag ook je eigen route bedenken. Plak de kaart op een groot stuk karton. Neem een vel met ronde plakkers en schrijf de nummers 1 t/m 50 er op met een zwarte vitstift. Plak de nummers op de route.

De pionnen: Maak nu de pionnetjes. Als je een zeeroute hebt uitgestippeld kun je bootjes maken. Pak een luciferdoosje en beplak het met gekleurd papier. Prik vervolgens heel voorzichtig een gaatje in de bovenkant van het doosje. Knip dan van

gekleurd papier een zeil en bevestig die aan de bovenkant van een lucifer. Steek de lucifer door het gaatje en je bootje is klaar.

Als je een landroute hebt bedacht kun je een bus maken. Neem een luciferdoosje en beplak deze met gekleurd papier. Plak aan de onderkant ronde plakkers zodat de bus wielen heeft. Teken er dan met een viltstift ramen op en je bus is klaar.

Je kunt zoveel pionnen (bootjes / bussen) maken als je wilt, maar zorg ervoor dat elk pionnetje een andere kleur heeft.

De spelregels: Je mag je eigen spelregels bedenken. Hier zijn een paar tips:

- Je kunt vragen of opdrachten bedenken die bij een nummer op de kaart horen. De speler moet de vraag / opdracht goed doen voordat hij verder mag.
 - Je kunt de spelregels van bijvoorbeeld ganzenbord gebruiken.
 - Je kunt elementen uit het boek verwerken. Bijvoorbeeld: de slager haalt de Ballerinus in met de zeilboot (1 beurt overslaan). De Ballerinus wordt opgehouden door de douane (wachten tot iemand voorbij komt voordat je verder mag). De Ballerinus komt in het oog van de storm en het gaat goed (ga drie plaatsen verder.)
- Dit is een grote opdracht en uw leerlingen zullen er lang mee bezig zijn. de pionnen moeten in verhouding zijn tot het speelveld. Kijk vooraf of de busjes en de bootjes wel een realistische grootte hebben. Koppel hier eventueel een les over verhoudingen aan.

Mogelijkheid 5: Kijkdoos

Ravi en Sep komen in het Caribisch gebied, waar de stranden helderwit zijn en je de bodem van de zee kunt zien. Ravi gaat duiken en ziet allemaal gekleurde vissen met stippen en strepen, een donkerrode octopus, een schildpad, zee-egels, zeesterren, krabben, koraal, zeewier en zeeanemonen. Als kers op de taart ziet hij ook nog een scheepswrak waar zich schatkisten in bevinden.

Opdracht: Maak een kijkdoos van de duiktocht die Ravi maakt. Zorg ervoor dat alles wat Ravi zag zich in jouw kijkdoos bevindt. De vissen kun je met een dun draadje vanaf de deksel laten hangen. Met een naald rijg je de draadjes door de deksel.

- Als een zeebodem te lastig is, kan er ook een kijkdoos gemaakt worden van bijvoorbeeld een dierentuin of een circus. Uw leerlingen kunnen voor de wanden en of de bodem plaatjes zoeken in tijdschriften of op internet.

Mogelijkheid 6: Informatieposter over landen

Ravi en Sep reizen over de hele wereld om de dieren terug naar huis te brengen. Ze gaan onder andere naar: Canada, Costa Rica, Argentinië, Madagaskar, Kenia, India en Australië. Wat weet jij eigenlijk van deze landen?

Opdracht: Kies één van bovenstaande landen uit. Maak een poster met informatie over het gekozen land. In je poster moet de volgende zaken aan bod komen:

- Wat is de hoofdstad van het land?
- Hoeveel inwoners heeft het land?
- Op welk *continent* ligt het land?
- Wie is het staatshoofd van het land?
- Met welke munt betalen ze er?
- Wat zijn de drie grootste steden?
- Welke dieren komen er voor?
- Wat is een typisch gerecht uit het land?
- Wat zijn de belangrijkste toeristische attracties? Noem er minstens twee.
- Wat valt er op aan de natuur? Zijn er bergen, vulkanen, oerwoud, woestijn, enz.?

Er moeten natuurlijk ook afbeeldingen op de poster komen te staan. Zoek een paar mooie op die bij de informatie passen.

Let goed op je spelling en de grammatica. Laat je teksten door een klasgenoot controleren vòòr je ze op de poster plakt.

- In plaats van een poster kunnen de leerlingen ook een folder of een muurkrant maken of een mondelinge presentatie voorbereiden.

Mogelijkheid 7: Vertalen

Ravi en Sep kunnen de dieren niet verstaan, daarom moet papegaai Sjon – eh, sorry, John – het voor hen vertalen. Als je in het buitenland bent moet je ook vaak een andere taal spreken zodat de mensen je kunnen verstaan: je moet dan in je hoofd de woorden van het Nederlands naar een andere taal vertalen.

Opdracht: In deze opdracht ga je de namen vertalen van de dieren die aan boord van de Ballerinus zijn. Dat doe je in drie talen: Engels, Duits en Frans. Om je een beetje op weg te helpen zijn de woorden alvast vertaald, maar je moet nog wel puzzelen welk vertaald woord bij welk dier hoort.

Nederlands

Engels

Duits

Frans

Papegaai			
Hond			
Kat			
Leeuw			
Pinguïn			
Lama			
Flamingo			
Giraf			
Aap			
Beer			
IJsbeer			
Kangoeroe			
Struisvogel			
Olifant			
Mens			

Engels: bear, cat, dog, elephant, flamingo, giraffe, human, kangaroo, lion, llama, monkey, ostrich, parrot, penguin, polar bear

Duits: Affe, Bär, Eisbär, Elefant, Flamingo, Giraffe, Hund, Kanguru, Katze, Lama, Löwe, Mensch, Papagei, Pinguin, Strauss

Frans: autruche, chat, chien, éléphant, flamant rose, girafe, humain, kangourou, lama, lion, ours, ours polaire, perroquet, pingouin, singe

Extra: Wanneer je alle woorden bij elkaar hebt gevonden, kun je een tekening van elk dier maken en dan in vier talen de naam van het dier erbij zetten.

- Laat uw leerlingen zelf uitvinden hoe ze de buitenlandse woorden bij de Nederlandse kunnen vinden.
- In bijlage 3 staan de antwoorden.
- Bij de extra opdracht kunnen ze ook dierenplaatjes printen (bij voorbeeld van één exemplaar naar keuze) en deze op een vel papier plakken

Mogelijkheid 8: Raad het woord

Een boek zit vol taal. Sommige zinnen zijn misschien een beetje lastig, maar er zijn ook zinnen waarvan je al kunt raden hoe ze zullen eindigen. Een voorbeeld:

‘Wil je gaan zwemmen?’ vroeg de kapitein. Ravi knikte sprakeloos. Sep lachte. ‘Wacht.’ Hij liep weg en kwam terug met een snorkel, een duikbril en zwemvliezen. ‘Trek alles in het water pas aan.’ Ravi sprong met een plons de ... in. (p.194)

Je kunt bedenken welk woord hier heeft gestaan want als je ergens met een plons in springt, dan is dat waarschijnlijk in iets van water. Het woord ‘water’ past niet in de zin, want daar hoort het lidwoord ‘het’ voor. Dus het ontbrekende woord kan bijna niet anders dan ‘zee’ zijn.

Opdracht:

- Neem een gedicht of liedtekst (in bijlage 4 vindt u een paar nuttige links) met het thema dieren. Druk de tekst af voor de leerlingen, maar laat een aantal woorden weg. Lukt het de leerlingen om te raden welk woord er gestaan heeft?
- Tip: u kunt variëren in moeilijkheidsgraad:
 - * Laat alleen (rijm)woorden aan het eind van de regel weg.
 - * Geef een tweekeuzemogelijkheid voor woorden halverwege de regel.
 - * Laat willekeurig woorden weg, maar geef de mogelijkheden bovenaan de pagina.
 - * Voor leerlingen die al wat Engels kunnen spreken en lezen, kunt u ook een Engelstalig gedicht / lied nemen.

Mogelijkheid 9: Ontdekkingsreis

Ravi heeft het ontzettend naar zijn zin gehad op de Ballerinus met kapitein Sep. Hij besluit dan ook om ontdekkingsreiziger te worden. Hij wil niet alleen de zeeën verkennen, maar ook de landen waar hij aanlegt.

Opdracht: Vraag je juf of meester om een plattegrond van de plaats waar je woont. Ga op ontdekkingsstocht in je eigen buurt. Wandel de route van school naar huis en bekijk onderweg wat je allemaal tegenkomt. Je moet goed onthouden wat je hebt gezien dus een notatieblokje is handig om mee te nemen. Schrijf de leukste, opvallendste, of spannendste dingen daarin op. Je kunt ook een camera meenemen om foto's te nemen.

Als je terug bent van je ontdekkingsstocht kun je er een wandelroute van maken voor je klasgenoten, je juf of meester, je familie en andere belangstellenden. Markeer de

route duidelijk op de plattegrond van je juf/meester en geef met nummers aan waar iets opvallends te zien is. Schrijf de nummers achter op de kaart (of op een apart kaartje) en vertel kort wat er je daar hebt gezien. Je kunt bij een aantal nummers een klein fotootje voegen als je die hebt gemaakt. Als je heel dicht bij school woont, is deze opdracht ook goed te doen. Je moet dan scherper kijken naar wat er onderweg te zien is.

- Zoek bij de plaatselijke VVV of bij uw gemeente naar een bruikbare plattegrond.

Mogelijkheid 10: Hoe gaat het verder?

Het boek eindigt ermee dat Sep en Ravi in Australië aankomen om de laatste dieren af te zetten. Sep besluit om in Australië te blijven en Ravi gaat in zijn eentje (of nou ja, samen met IJs en diens vriendinnetje Milik) op ontdekkingsreis. Als hij over het water uitkijkt ziet hij een schip aankomen met blauwe zeilen met zilveren sterren erop. Hier stopt het boek, maar het verhaal gaat natuurlijk verder.

Opdracht: Verzin een vervolg op het verhaal. Wie zit er op het schip met de blauwe zeilen? Waar gaat Ravi naartoe? Wie ontmoet hij op zijn reis? Schrijf ongeveer 2 blaadjes uit een schriftje, of 500 woorden getypt, vol.

Afsluiting

Klassikaal kan het project afgerond worden met een klassengesprek over reizen en avonturen. U kunt de volgende vragen aan bod laten komen: Wat is de verste reis die de leerlingen ooit hebben gemaakt? Hoe zijn ze daar gekomen? Met welke voertuigen moesten ze reizen? Waar zouden de leerlingen nog wel eens naar toe willen? Hebben de leerlingen op hun reizen wel eens een avontuur meegemaakt zoals Sep en Ravi deden? Zou het verhaal echt gebeurd kunnen zijn? Waarom wel of waarom niet?

Een alternatieve afronding kan zijn dat er een dag(deel) wordt ingepland voor presentaties van de verschillende opdrachten die de leerlingen hebben gemaakt.

In het klaslokaal: Er kan een presentatietafel gemaakt worden van de leesverslagen, de informatiefolders over de verschillende landen en de kijkdozen. U kunt een paar tafels klaarzetten waar de spellen van suggestie 4 (reis om de wereld spel) gespeeld kunnen worden.

Buiten het klaslokaal: U kunt de leerlingen de wandelroutes van de ontdekkingsreizen van suggestie 9 laten lopen. U kunt de bootrace als een toernooi opzetten, waarbij er uiteindelijk 1 winnaar uitkomt. Hiervoor kunt u (groot)ouders en andere belangstellenden uitnodigen.

Het is leuk als er een plekje in het lokaal kan worden gevonden waar het gemaakte werk een (semi-)permanente plaats kan krijgen.

Bijlage 1: Fragmenten

Fragment 1: Hoofdstuk 'Jarig' (p.13-18)

1. Ravi springt 's ochtends eerst in zijn nakie het kanaal in. Wat is het eerste wat jij doet als je 's ochtends wakker wordt? Wat is het eerste wat je doet op de ochtend van je verjaardag? Is dat hetzelfde als normaal?
2. Het adres van Ravi's caravan is niet een normaal adres met een straatnaam en een nummer. Wat zou jouw adres zijn als je de straatnaam en het nummer niet mocht vermelden?
3. Ravi krijgt een abonnement op de dierentuin cadeau van zijn tante. Ben jij wel eens in de dierentuin geweest? Wat vond je er het leukste?
4. Ravi heeft een hond, genaamd IJs. Sep heeft een papegaai die Sjon/John heet. Heb jij een huisdier? Wat voor huisdier is dat dan en hoe heet'ie? Hoe is zijn karakter? Is hij net als IJs, beschermend en nieuwsgierig of chagrijnig, net als Sjon? Als je geen huisdier hebt, zou je er dan een willen hebben? Welk huisdier zou dat dan zijn? Hoe zou je je huisdier noemen?

Fragment 2: Hoofdstuk 'De eerste stuurvrouw' (p.140-146)

Een korte inleiding bij dit hoofdstuk: de slager heeft het zeilschip de Kalief 'geleend' en de eerste stuurvrouw opgesloten in een kamer. Ravi en Sep weten de slager gevangen te nemen en Ravi gaat op onderzoek uit op het zeilschip.

1. Waarom denkt Ravi dat Ilana een oosterse prinses is? Wat vindt hij van haar? Hoe weet je dat?
2. Ilana sluit de slager op in een koperen kamer met alleen water en brood. Wat vind je van die straf? Had de slager meer straf verdiend, denk je?
3. De kamers op de Kalief zijn heel duur ingericht met goud en zilver. Hoe ziet jouw kamer eruit? Staat er in jullie huis ook een zilveren wc en een gouden bad? In wiens huis zouden die wel staan?
4. De dieren hebben allemaal een eigen naam: ijsbeer Tom, grizzlybeer Mia, lama Carmen, flamingo Violet, et cetera. Bedenk nu eens namen voor dieren die niet op de Ballerinus zitten, maar wel bij jou in de tuin voorkomen zoals een lieveheersbeestje, een ekster, een mol, een egel, een regenworm, een pissebed, een koolmees en een wesp.

Bijlage 2: Formulier Leesverslag

5) De titel van het boek is goed / niet goed gekozen omdat:

6) Hoe vind je het boek?

☐ – leuk	☐ - droevig
☐ – spannend	☐ - makkelijk
☐ – grappig	☐ – moeilijk
☐ – saai	
☐ – anders:	

7) Eén ding dat ik over het boek wil zeggen:

8) Het boek krijgt van mij:

Bijlage 3: suggestie 7

Antwoorden van de vertaalopdracht.

Nederlands	Engels	Duits	Frans
Papegaai	Parrot	Papagei	Perroquet
Hond	Dog	Hund	Chien
Kat	Cat	Katze	Chat
Leeuw	Lion	Löwe	Lion
Pinguïn	Penguin	Pinguin	Pingouin
Lama	Llama	Lama	Lama
Flamingo	Flamingo	Flamingo	Flamant rose
Giraf	Giraffe	Giraffe	Girafe
Aap	Monkey	Affe	Singe
Beer	Bear	Bär	Ours
Ijsbeer	Polar bear	Eisbär	Ours polaire
Kangoeroe	Kangaroo	Kanguru	Kangourou
Struisvogel	Ostrich	Strauss	Autruche
Olifant	Elephant	Elefant	Éléphant
Mens	Human	Mensch	Humain

Bijlage 4: gedichten en liedteksten

Hier vindt u links naar verschillende websites met gedichten en liedteksten die over dieren gaan.

<https://snotneusjes.wordpress.com/tag/dieren/>

<https://www.1001gedichten.nl/dieren-gedichten/>

liedjes van Kinderen voor Kinderen bijvoorbeeld: Vaders allergie, Ik en m'n beesie, Miepje, Alles van paarden, Beestenboel, Ik wil een krokodil als huisdier, Domme domme dodo, Witte muizen, Elk dier, Kijk Joris nou, Ik wil een huisdier, Boris, Dolfijn, Johnny mijn pony: te vinden op <https://www.kinderliedjes.info/kinderliedjes-op-onderwerp/kinderliedjes-van-kinderen-voor-kinderen/>

<https://www.poets.org/poetsorg/text/animals-poems-kids> (gedichten voor kinderen over dieren in het En

Bijlage 5